

УДК 336 22:368:02

**ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ
ПІДПРИЄМСТВ****Очеретько Л.М., к.е.н.****Козицький А.С.**Запорізький національний технічний університет

Данна стаття розкриває зміст теоретичних та практичних засад оподаткування прибутку підприємств та визначенні пов'язаних з цим проблем для ведення підприємствами своєї господарської діяльності. Розроблено рекомендації що до можливих шляхів вирішення проблем оподаткування прибутку підприємств.

Ключові слова: прибуток, податкова система, податкове законодавство, фінансовий результат, податки.

This article reveals the contents of the theoretical and practical principles taxation profit of enterprise and determining the related problems for doing its business. The recommendations are developed for possible solutions to problems of profit taxation.

Key words: income, tax system, tax legislation, fiscal character, financial result, taxes.

Актуальність проблеми: На сьогоднішній день суттєвим недоліком податкової системи України є недосконале законодавство, що регулює питання оподаткування прибутку підприємств. Сучасне законодавство має низку суттєвих недоліків пов'язаних з процесом оподаткування прибутку підприємств.

Підприємства втрачають сенс отримання прибутку та приховують справжні результати фінансової діяльності через занадто високі та не диференційовані ставки податку на прибуток.

На практиці склалась ситуація при якій податки стали найбільшим тягарем для підприємств, а діюча система оподаткування фактично позбавляє підприємства прибутку – головної мотивації своєї діяльності.

На сьогоднішній день більшість підприємств прагнуть вести свою господарську діяльність дотримуючись закону.

Але нажаль все більша кількість підприємств, особливо невеликих підприємств, мають або приховувати справжні результати фінансової діяльності, або зовсім припиняти свою господарську діяльність через

непомірно високі ставки податків, основним з яких є податок на прибуток. Саме цим і обумовлена актуальність даної проблеми.

Аналіз останніх наукових досліджень: Проблема вивчення порядку формування прибутку підприємств та його оподаткування постійно знаходиться в центрі уваги вчених-економістів. Вагомий внесок у становлення теоретичних основ оподаткування зробили А.Сміт, Д.Рікардо, У.Джевонс, К.Менгер, Л.Вальрас, А.Маршал, В.Парето, А.Пігу, А.Лаффер, М.Фрідмен.

Також серед вчених, що здійснили вагомий внесок у висвітлення питань формування та визначення фінансових результатів, слід назвати українських вчених таких як: О.С.Бородкін, Ф.Ф.Бутинець., Г.Г. Кірейцев., В.П.Ярмоленко., В.Б.Моссаковський та інші.

Але розкриття проблем оподаткування прибутку підприємств які негативно впливають на становлення підприємства на ринку як конкурентноспроможного підприємства та визначення пов'язаних з цим проблем для ведення підприємствами своєї господарської діяльності так повністю й не розкрито.

Мета статті: розробка теоретичних та методичних засад оподаткування прибутку підприємств, та визначення впливу оподаткування прибутку на стан і розвиток підприємств.

Викладення основного матеріалу дослідження : Податки є найдавнішою формою фінансових відносин між державою і членами суспільства. Нагадаємо, що податки - обов'язкові нормативні платежі до державного або місцевого бюджет, що їх вносять як окремі особи, так і підприємства різних форм власності.

За економічним змістом – це фінансові відносини між державою і платниками податків з метою створення загальнодержавного централізованого фонду грошових коштів, необхідних для виконання державою її функцій.

Отже теоретично податки можна трактувати як адекватні взаємини держави з підприємствами, а також як демократичний спосіб економічного регулювання.

Але на практиці склалась ситуація при якій податки стали найбільшим тягарем для підприємств, а діюча система оподаткування фактично позбавляє підприємства прибутку – головної мотивації своєї діяльності.

Сучасне законодавство має низку суттєвих недоліків пов'язаних з процесом оподаткування прибутку підприємств, наведемо деякі з них.

По-перше, це не об'єктивне трактування моменту отримання доходу.

Відповідно до пп. 11.3.1 Закону України «Про внесення змін до Закону України Про оподаткування прибутку підприємств» датою отримання доходу є дата, що належить до податкового періоду, протягом якого першою відбувається будь-яка з наступних подій:

1. Дата зарахування коштів від покупця на банківський рахунок платника податку в оплату товарів (робіт, послуг), що підлягають продажу, а у випадку продажу товарів (робіт, послуг) за готівку – дата оприбуткування грошей у касі платника податку.
2. Дата відвантаження товарів, а для робіт (послуг) – дата фактичного надання робіт (послуг) платником податку.

У підприємства не виникає жодних проблем доки оплата та отримання товарів відбуваються синхронно, або в один податковий період.

Уявімо, що продаж товарів (робіт, послуг) відбувся в податковому періоді (А), а отримання грошей в податковому періоді (В).

Відповідно до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» підприємство в податковому періоді (А) отримало валовий дохід, отже має в цьому ж періоді сплатити податок на прибуток, але гроші за товари (роботи, послуги) будуть зараховані на розрахунковий рахунок підприємства лише в податковому періоді (В).

Добре, якщо у підприємства є на момент сплати податку на прибуток необхідні кошти, а в разі їх відсутності, підприємство не тільки не має можливості розрахуватись по своїм зобов'язанням, а ще має платити пеню в розмірі 120% облікової ставки Національного банку України на суму недоїмки за весь термін прострочення.

Одним з варіантів розв'язання даної проблеми та полегшення життя підприємств, є прийняття змін до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» та визначення датою отримання доходу саме дату отримання коштів в оплату товарів (робіт, послуг) на розрахунковий рахунок платника податків.

Це позбавить підприємства необхідності передчасного вилучення оборотних коштів для погашення зобов'язань з податку на прибуток, що в свою чергу сприятиме розвитку та економічному зростанню

підприємства у перспективі.

Іншим суттєвим недоліком податкової системи України є відсутність диференційованих ставок в оподаткуванні прибутку промислових гігантів та невеликих новостворених виробничих підприємств.

На сьогоднішній день невеликі новостворені підприємства мають конкурувати з підприємствами гігантами, не маючи жодних пільг в оподаткуванні.

На відміну від підприємств, що закріпили свої ринкові позиції, нові підприємства мають цілу низку проблем на шляху становлення та виходу на ринок.

Наприклад, необхідно сплачувати орендну плату за приміщення, платити за переробку та транспортування сировини (товару), оплачувати видатки на виробництво та збут та ін., при цьому необхідно виробити товар, що за якістю та ціною має не поступатись вже існуючим на ринку.

Але незважаючи на це новостворені підприємства мають сплачувати податок на прибуток у розмірі встановленому законодавством, не маючи жодних пільг в оподаткуванні, що в свою чергу призводить до їх неконкурентоспроможності і як наслідок до значних порушень і зловживань, ухилення від сплати податків і в решті-решт виходу з ринку.

Отже змінити таку несправедливість та надати новим підприємствам можливість виводити свій товар на ринок на мою думку полягає у наданні пільг новоствореним підприємствам та зниженню розмірів податку на прибуток, а також введенні державного контролю за використанням фінансових ресурсів, одержаних в результаті податкової економії.

Зниження розмірів податків слід почати з тих товаровиробників, які зможуть документально довести державним органам ефективність використання фінансових ресурсів, що залишаються на підприємстві в разі зниження податкової ставки.

Для решти суб'єктів підприємництва має зберігатись існуючий механізм оподаткування.

Ефективним вкладенням коштів, одержаних підприємствами в результаті зменшення податків, можна вважати їх спрямування на інвестиційні та інноваційні проекти для розвитку власного виробництва або в такі ж проекти регіонального чи загальнодержавного характеру.

Спрямування у будівництво, виготовлення, реконструкцію,

модернізацію, придбання, створення необоротних активів (включаючи необоротні матеріальні активи, призначені для заміни діючих, і устаткування для здійснення монтажу), а також авансові платежі для фінансування капітального будівництва.

В даному випадку мова йде не тільки про закупку нового обладнання, впровадження нових технологій, тощо а й про будівництво виробничих приміщень.

Виходячи з нинішньої економічної ситуації виправданим є використання додаткових фінансових ресурсів, що залишаються в разі знижених податків, на поповнення обігових коштів, а також на медичне страхування своїх працівників.

Останнє можна пояснити необхідністю часткового звільнення бюджету від витрат на охорону здоров'я і деякої компенсації цих витрат за рахунок доходів підприємств.

Спрямування всіх заощаджених коштів від зменшення ставки податку на прибуток на розвиток власного виробництва додатково може стимулюватись державою шляхом збільшення податкових пільг.

Контроль за використанням підприємствами коштів мають здійснювати фінансові управління, КРУ та податкові адміністрації, оскільки зменшення податків є податковими пільгами для товаровиробників, а названі державні органи мають контролювати ефективне використання цих коштів.

При виявленні цими органами нецільового використання додаткових фінансових ресурсів, одержаних підприємством внаслідок зменшення податку на прибуток, вказані суми мають бути повернуті до бюджету, а підприємство – позбавлене на кілька років права користуватись податковими пільгами.

Висновки та перспективи подальших наукових розробок в данному напрямі: Враховуючи вищезазначене, існуюче податкове законодавство має суттєві недоліки в оподаткуванні підприємств податком на прибуток, розв'язання яких необхідне для ведення господарської діяльності підприємств та зменшення податкового тиску на новостворені виробничі підприємства.

Недосконале визначення доходу відповідно до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» гальмує розвиток підприємств,

адже для розрахунку з бюджетом з податку на прибуток в більшості випадків підприємство повинно заздалегідь мати на розрахунковому рахунку кошти, які в свою чергу вилучаються з обороту, що негативно впливає на господарську діяльність та розвиток підприємств.

В разі впровадження запропонованого в даній статті варіанту зменшення розмірів оподаткування доходів українських товаровиробників, можна сподіватись на зниження податкового тиску на підприємства і водночас наповнення Державного бюджету необхідними коштами.

Отже з огляду на недоліки української податкової системи, влада країни на чолі з Президентом та парламентом має сконцентрувати свої зусилля на швидкому реформуванні та раціоналізації податкової системи.

Крім того, варто використовувати момент економічного підйому, оскільки економічне зростання може полегшити податковий тягар без зменшення бюджетних надходжень.

Податкова реформа має бути спрямована на створення привабливої та стабільної економічної ситуації в країні.

Процедура сплати податків має бути не чимось страшним та недосяжним, а навпаки, спрощеним та елементарним процесом економічних відносин.

Все це сприятиме створенню раціональної податкової системи, яка забезпечить збалансованість загальнодержавних і приватних інтересів, буде сприяти розвитку підприємництва та нарощуванню національного багатства України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України “Про Державний бюджет України на 2009 рік” від 31.12.08
2. № 835 – VI.
3. “Інструкція про порядок застосування та стягнення фінансових санкцій органами державної податкової служби” від 20.04.95 р. № 28.
4. “Все про бухгалтерський облік” за 2009 рік
5. “Вісник податкової служби України” лютий 2009 рік.
6. “Фінанси України” за 2009 рік.
7. Закон України “Про систему оподаткування” від 25.06.1991 р. (з наступними змінами і доповненнями).
8. <http://www.visnuk.com.ua/>
9. Інформаційно-аналітична газета «Податки та бухгалтерський облік» №1-2.-2010.- с.40